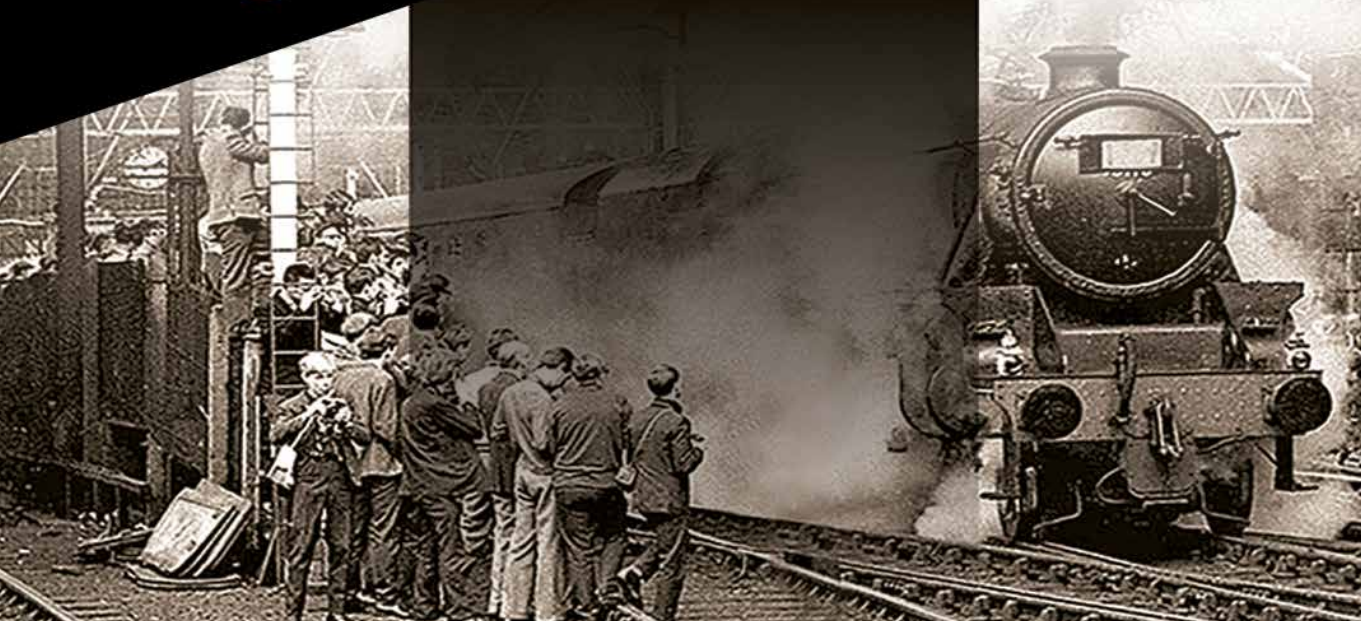
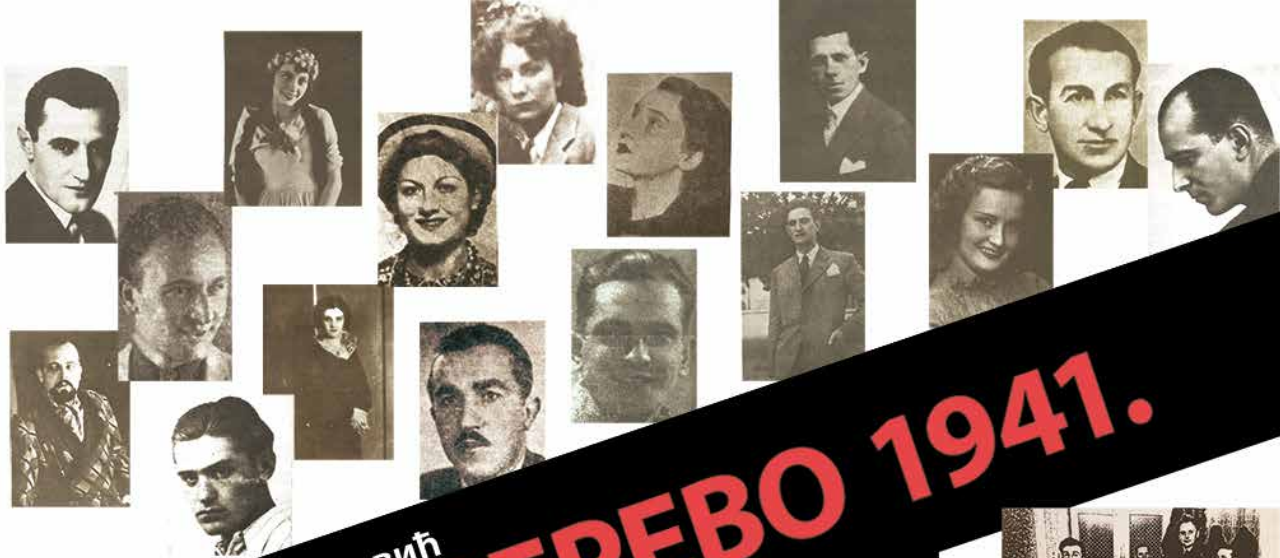

Ана Ђорђевић

СМЕДЕРЕВО 1941.

Представа је посвећена глумцима СНП-а настрадалим у смедеревској експлозији 5. јуна 1941. године.

Ана Ђорђевић

СМЕДЕРЕВО 1941.

Редитељ: **Ана Ђорђевић**

Драматург: Николина Ђукановић

Сценографи: Жељко Пишкорић, Младен Стојановић и Маја Вујовић

Костимограф: Марина Сремац

Композитор: Драшко Аџић

Сценски говор: др Дејан Средојевић

Сценски покрет: Душан Вукашиновић

Асистенти редитеља: Алекса Пантић и Ружица Ања Тадић

Играју:

Милан Ковачевић

Тања Пјевац

Јована Мишковић

Вукашин Ранђеловић

Алиса Лацко

Тијана Марковић

Аљоша Ђидић

Гордана Ђурђевић Димић

Милован Филиповић

Марко Жоки Савковић

Инспирацијенти: Снежана Радованов и Владимир Савин

Суфлер: Наташа Барбир

Мајстор светла: Мирослав Чеман

Мајстор тона: Владимир Огњеновић

Асистент костимографа: Снежана Хорват

Кларинет: Саша Милосављевић

Премијера: 27. септембра 2019, сцена „Пера Добриновић“, 19.30

Представа траје један сат и педесет минута.

Декор, костими и остала сценска опрема израђени су у радионицама СНП-а.

Захваљујемо Драјану Вулићу и њосласџичарници „Времејлов“ из Новог Сада.

Реч аутора и редитеља

Драмски текст и представа „Смедерево 1941.“ баве се догађајем који се одиграо 5. јуна 1941. у Смедереву, када је унутар Тврђаве експлодирала значајна количина оружја и муниције, коју су нацисти, након кратког априлског рата, одузели од поражене Војске Краљевине Југославије и смештали ту. Узрок те несреће до данас није познат, а том приликом Смедерево је потпуно разорено. Експлозија је имала снагу бомбе бачене на Хирошиму. Живот је изгубило хиљаду и хиљаду људи, а међу њима и 17 глумаца Српског народног позоришта, које се тада звало Народно позориште Дунавске бановине. Текст и представа се баве овим догађајем у целини, с посебном пажњом усмереном на судбине трагично

настрадалих глумаца, и њима у част. Но, третман теме није документаристички. Узимајући све познате околности у обзир – а о догађају постоји документација, додуше не довољно велика – конструисала сам нову, оригиналну причу, не помињући аутентична имена покојних глумаца, и трудећи се да се целокупан догађај посматра из преломљене перспективе, такве да се тумачења поменутих судбина доведу у везу са природом и узроком нацизма и зла уопште.

Због тога сам се одлучила да, на бази историјских факата, изградим надреалистичку, асоцијативну и фрагментарну линију радње, тражећи контекст који омогућава слојевите интерпретације документа.

Ко је или шта је изазвало експлозију у Тврђави? Коначног, доказаног и уверљивог објашњења нема, и то одсуство објашњења отворило ми је могућност да сама одлучим шта је коначна истина, а самим тим и шта је смисао експлозије у представи. Све се линије радње, и све чињенице у документарном материјалу, спајају у представи унутар појма *фајшума*, онога што човека учи да није господар своје судбине, лекцију коју увек изнова, ради себе, треба да учи, а коју је нарочито било важно учити у време дивљања нацизма, те, очајањем изазване, застрашујуће делузије, базиране на осећају моћи и надмоћи. Постоји чврста, можда мистична, можда симболична, мада, по мом осећају, врло стварна, веза између појма *Die Sonne* и експлозије у Смедереву, постоји чврста веза између нашег појединачног уверења о сопственој супериорности и појаве нацизма и фашизма. Они се рађају на плану најинтимнијег живота, личног, породичног, љубавног, и шире, као зраци, и увећавају и умножавају и доводе до експлозија које масовно уништавају животе.

АНА ЂОРЂЕВИЋ

... Тужна срца и дубоко ожалошћени незајамћеном трагедијом која је задесила наше Позоришће јављамо да су у Смедереву, 5. јуна 1941, приликом стравовите експлозије муниције у Смедеревском граду, поинули ови наши заслужни чланови и врли другови: Раденко Алмажанић у 52-ој, Момир Андрић у 40-ој, Вишомир Качаник у 39-ој, Никола Стојановић у 38-ој, Милушин Томић у 38-ој, Нина Стимић у 33-ој, Славко Александровић у 31-ој, Златко Чокановић у 31-ој, Михаило Јовановић у 27-ој, Ксенија Бабић у 27-ој, Бране Стојановић у 27-ој, Миле Гајчин у 26-ој, Златко Андрић у 25-ој, Бојко Варађан у 23-ој, Деса Пејковић Стојановић у 21-ој, Владе Стојановић у 21-ој и Стефанија Барбије у 18-ој години живота. Овај велики наш губиљак остаће вечно записан у историји српског позоришта. Мир њихову! – У Пожаревцу, 1. јула 1941. године.

Управа и чланови Народног позоришта Дунавске бановине

Раденко Алмажановић,
рођен 7. фебруара 1891.
године у Лесковици, крај Беле
Цркве у Банату. Завршио је
привредну трговачку школу
у Бечу. Почео је као глумац
1912. године у Сомбору, у
Српском народном позоришту.
Најстарији, најискуснији и
најпознатији у ансамблу,
глумио је у Скопљу, Бања Луци,
на Цетињу, у Сарајеву, а од
1938. до смрти је био у НПДБ.
С подједнаким успехом играо
је комедије, драме и оперете.
Значајније улоге: Фабрици
(*Господа Глембајеви* М. Крлеже),
Директор Миш (*Тоџаз* М.
Пањола), Хицелман (*Код белої
коња* Блументал-каделбург),
Каплар Милоје (у истоименом
делу Б. Нушића), Хаџи-Тома
(*Кошћана* Б. Станковића),
Павле Поповић (*Сеоска лапа
Тот-Дескашева*).

Злата Андрић, супруга Момира Андрића, рођена је 11. децембра 1917. у Сомбору. Завршила је четири разреда средње школе, а почела је као глумица у повлашћеном позоришту Боре Данитија 1935. године. Потом је била од 1936. до маја 1938. у загребачком ХНК, а од тада до краја живота, у двадесетчетвртој години, у НПДб. Запаженије улоге су јој: Неудата сестра (*Расџанак на мосту* Плаовић-Ђоковића), Лиза (*Васа Железна* М. Горког), Резика (*Моји ђеђићи* Мијушковића-Геца), Марта (*Нови људи* Варнера), Ленка (*Сеоска лола* Тот-Дескашева).

Момир Андрић, рођен је 21. фебруара 1904. у Ужицу. Изучио је опанчарски занат. Почео је 1923. у Животићевом позоришту у Ваљеву. Играо је у Бања Луци, СНП у Новом Саду, у Нишу, а од 1940. је у НПДб. Најзначајније улоге: Ремон (*Госпођа Икс Бисона*), Таса (*Сумњиво лице* Б. Нушића), Каплар Милоје (у истоименом делу Б. Нушића), Карло Тахи (*Госпођа Јолаже майџу* Букефи-Стела), Манулаћ (*Зона Замфирова*), Пуба (*Госпођа Глембајеви*).

Витомир Качаник,
глумац и редитељ, родио
се 14. маја 1907. године у
Београду. Завршио четири
разреда гимназије и две
године Државне трговачке
школе, а затим учио
Глумачко-балетску школу
у Београду. Као глумац
почео 1927. у Народном
позоришту у Београду. У
новосадском СНП био је
1935/36. и 1936/37, па затим
на Цетињу, у Сарајеву, а од
1940. у НПДб. Значајнија
сценска остварења: Хаџи-
Тома (*Кошћана*), Карађорђе
(у истоименом делу М.
Цветића), Пера Каленић
(*Госпођа министарка*),
Чорба (*Пера Сеједицац* Л.
Костића), Петар (*Два идола*
Б. Атанацковића). Режије и
улоге: Проданов (*Скаваци*
Костова), Човек с ногом (*Пуш
око свећа*) и Раскољников
(*Злочин и казна*).

Нина Стимићева,
рођена 31. маја 1908. у
Неготину, завршила је
Глумачко-балетску школу
у Београду. Најпре је била
у београдском Народном
позоришту, затим у Бања
Луци и на Цетињу, а од 1940.
у Новом Саду. Повремено
је наступала као балерина,
а међу њеним улогама се
истичу: *Офелија (Хамлет)*,
Лујза (Мајура Фодора), *Етел*
(Пеј, срце моје Џ. Манерса),
Спасенија (Стијаноје Главаш).

Михаило Јовановић,
рођен је 1914. Почео је да
глуми 1940. у Крагујевцу.
Играо је искључиво
епизодне улоге у својој првој
и последњој сезони.

Никола Стојановић, рођен је 20. априла 1905. године у Смедеревској Паланци. Завршио је четири разреда гимназије и две године нижег педагошког течаја. Почео је као глумац 1923. у Подрињском повлашћеном позоришту Душана Животића, који му је био први учитељ. Мењао је многа путујућа позоришта и после свих промена смирује се у СНП у Новом Саду (1934-1938) и НПДб од 1938. до трагичне погибије у 36. години. Истакнутија остварења: Филент (*Мизантроп* Молијера), Тебалдо (*Слуја двају јосџодара* Голдонија), Емил (*Улични свирачи* П. Шурека), Вацлав Јунке (*Нови људи* В. Вернера), Отац Зосима (*Браћа Карамазови*), Агатон (*Ожалошћена породица*), Пера Каленић (*Госџођа минисџарка*).

Злата Чокановић, рођена 12. јуна 1912. у Бања Луци, завршила је вишу стручну школу. У НПДб дошла је почетком септембра 1937. и остала до краја живота, у двадесетдеветој години. Најуспелије улоге су јој биле: Клара (*Др Б. Нушића*), Еми Кери (*Маџура* Фодора), Марија Павловна (*Васкрсење* Толстоја), Смиља (*Глишићева Подвала*), Настасја Ивановна (Толстојев *Живи леш*), Гордана (*Вога са џланине* Плаовић-Ђоковића), Васка (*Кошџана*).

Милутин Томић, рођен је 5. маја 1903. године у Лозници. Средњу школу и абитуријентски курс Трговачке академије завршио је у Београду. Почео је као глумац 1926. у путујућој трупи Николе Јоксимовића, затим у Градском позоришту у Лесковцу 1927-1928, променио је више позоришта до 1937. када долази у НПДб у ком остаје до краја живота. Значајније су му улоге: Прохор (*Васа Железна* М. Горког), Др Ломбарди (*Слуја двају јосџодара* Голдонија), Протасов (*Живи леш* Л. Толстоја), Лука (*На леђима јежа*), Посланик (*Вога са џланине* Плаовић-Ђоковића), Човек с ногом (*Пуџ око свеџа* Б. Нушића), Митке (*Кошџана*).

Славко Александровић, рођен је 1910. Почео је да глуми у Дечјем позоришту Димитрија Гинића 1931-1932, па у Позоришту *Рибница* 1934, а затим је у два наврата био члан Подрињског повлашћеног позоришта Д. Животића, а од 1940. је био члан НПДб. Показао се тек у две-три улоге. Бележимо: *Послужитељ (Ауџомаи М. Милошевића)* и *Ујка Благоје (Др Б. Нушића)*.

Богобој Варађан, рођен је 1918. Био је члан НПДб у последњој сезони 1940/41. Играо је, као и сваки почетник мање улоге и епизоде у свега неколико представа. Није стигао да се исказе као глумац, али, ипак, бележимо: *Бернар Гасен (Срећни дани К. А. Пижеа)*, *Фратар (Пера Сеједицац Л. Костића)*, *Слуга Петар (Чикина кућа И. И. Мјасницког)*.

Миле-Милета Гајчин, рођен је 12. августа 1915. у Мошорину. Први пут као глумац ступио на сцену у НПДб у сезони 1940/41. Пре тога био је трговачки помоћник. Умео је лепо да пева и показивао је дара као глумац. Бележимо: *Живко (Кайлар Милоје Б. Нушића)*.

Ксенија Бабић, рођена 12. априла 1914. у Загребу. Завршила четири разреда гимназије, а почела је као глумица у Позоришном одсеку Соколског друштва Крагујевца до 1938, када прелази у НПДб, где постаје убрзо запажени члан Секције. Њене запаженије улоге, до своје двадесетседме године: Удата сестра (*Расџанак на мосту* Плаовић-Ђоковића), Наталија (*Васа Железна* М. Горког), Лујза (*Силејка и љубав* Ф. Шилера), Саша (*Живи леш* Толстоја).

Бане Станојевић, рођен је 1914. у Наталинцима. Почео је као глумац у Врачарском позоришту 1932, мењао путујуће трупе, а од 1939. је у НПДб. Његове запаженије улоге: Хајдук Вељко (*Чучук* *Саша* М. Петровића), Тезеј (*Сан лејње ноћи* В. Шекспира), Густав (*Мамзел Ниџуш* Х. Мелака и А. Мијоа), Бронвил (*Гејша* О. Хала-Џ. Сиднеја).

Деса Петковић Станојевић, рођена је 1921. у Дубровнику. Почела је као глумица веома млада 1938. на Цетињу, а од 1940. је била у НПДб. Десет дана пре смедеревске несреће удала се за колегу Банета Станојевића. Њена истакнута драмска улога је Јула (*Пера Сејединац* Л. Костића).

Стефанија Барбије, рођена је 1923. године у Панчеву. Завршила је четири разреда грађанске и прву годину музичке школе у Београду. Ступила је у НПДб 1. септембра 1940. године. Њене улоге: Девојчица (*Госпођа Ђолаже мајшуру* Бекефи-Стела), Пернес Лапрад (*Срећни дани* К. А. Пижеа), Хагерле (*Три девојчице* Шуберта).

Владета-Влада Тодоровић, рођен је 1920. и најмлађи је настрадали глумац НПДб. Био је тек две године глумац, одиграо је двадесетак премијера. Прошао је пут сваког почетника: од I радника, II фотографа, I официра, па преко ордонанса, слуге и сценаристе до Ђоке (*Сумњиво лице* Б. Нушића) и Учитеља (*Вода са ђланине* Р. Плаовића и М. Ђоковића).

Одломци из:
Зоран Т. Јовановић,
Највећа глумачка трагедија у
историји српског позоришта,
„Позориште“, бр. 10, јун 1991.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад
Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЋЕРИЋ, управник
УЈ Драма / МИЛОВАН ФИЛИПОВИЋ, директор

Уредник / НИКОЛИНА ЋУКАНОВИЋ
Фотографије / СРЂАН ДОРОШКИ
Обликовање / РАДУЛЕ БОШКОВИЋ
Технички уредник / АНА РАДУЛОВИЋ
Компјутерски слог / ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Штампа / ЕПОХА д.о.о., Пожега
Тираж 500

159. сезона 2019/2020.

www.snp.org.rs